

De toren van EBEN-EZER, als vredessymbool

Om de praktijk uit de vorige bijeenkomst te Heks over vuurstenen wat aan te scherpen, trokken 19 heemkundigen op 04 juni 2010 naar het dorpje EBEN, even voorbij Zichen-Zussen-Bolder.

Terwijl we toch even moesten wachten op de gids, konden we ons reeds een beeld scheppen van de enorme uitstraling die dit gebouw, ook langs de buitenkant, op voorbijgangers uitoefent.

Deze fantastische toren werd midden de jaren 50 te midden van een onbewoond gebied dat uitkijkt op de vallei van de Geer door Robert GARCET (1912-2001) gebouwd met grote silexbreuksteen van de nabijgelegen steengroeve. De zeven verdiepingen (elk gevormd door een vierhoek van 12 meter zijde en ondersteund door vier torens) eindigen in een terras met hoeken, waarop grote beeldhouwde gevleugelde dieren afgetekend worden.

In de jaren 50 van de vorige eeuw bouwde pacifist, anarchist en paleontoloog Robert Garcet in Eben een monument voor de vrede en tegen de oorlog. In en onder deze "Toren van Eben-Ezer" richtte de autodidactische kunstenaar, architect, schrijver, esotericus en filosoof ook het "Musée du Silex" op. Eén en ander was het gevolg van bewerkte vuurstenen die Garcet had gevonden, en waaruit hij meende te kunnen afleiden dat reeds in het Tertiair een menselijk ras op aarde leefde, het "Oude Volk". Hij beschreef zijn persoonlijke mythologie, in overeenstemming gebracht met zijn lezing van de Bijbel, in verscheidene boeken.

Voor we het gebouw mochten betreden liet onze gids ons nog even kennismaken met allerhande kunstwerken die, met stenen vervaardigd, in de beeldentuin zijn opgesteld. Aan de voet van de trap bevindt zich een stenencirkel, bestaande uit twaalf stenen die exact op 3,33 meter van elkaar geplaatst zijn. De gebroken raket die tegenover de toren werd geplaatst, is het symbool van het pacifisme van Garcet.

Om het gebouw te betreden moesten we via de met korstmos begroeide stenen trap. Naast de deur een ingemetselde gladde grijze steen met in bloedrode letters :”Liberté-Egalité-Fraternité” Er tegenover staan Gracets plichten (Beminnen-Denken-Scheppen) in groene letters, want groen is de kleur van groei.

In de eerste zaal, de zaal der cherubijnen, had de gids het eventjes over Robert GARCET, een jonge man uit Henegouwen die hier als vuursteenhouwer kwam werken in de steengroeven van Lixhe. Op zijn visitekaartje: mijnwerker, autodidactische kunstenaar, architect, schrijver, esotericus, filosoof, zelfverklaard pacifist, anarchist, paleontoloog,... Zijn toren is dan ook een mix met tal van verwijzingen naar de bijbel, naar pacifisme, eigen theorieën, enz.

In de jaren 50 van de vorige eeuw bouwde hij in Eben een monument voor de vrede en tegen de oorlog. In en onder deze "Toren van Eben-Ezer" richtte hij ook het "Musée du Silex" op. Eén en ander was het gevolg van bewerkte vuurstenen die Garcet had gevonden, en waaruit hij meende te kunnen afleiden dat reeds in het Tertiair een menselijk ras op aarde leefde, het "Oude Volk". Hij beschreef zijn persoonlijke mythologie, in overeenstemming gebracht met zijn lezing van de Bijbel, in verscheidene boeken.

“Eben” : betekent steen in het Hebreeuws. De Toren van Hoop en Vrede moest volgens Garcet dus wel hier worden opgetrokken. Met tomeloze bouwdrift (volgens zijn verklaring : een verlicht moment van inspiratie) bouwde hij in vijftien jaar een grillige toren van vuurstenen die hij uit Lixhe liet aanvoeren. Als dorpsgek nagewezen kreeg hij ook vele tegenwerkingen, vernielingen van bouwstellingen, pesterijen, politie enz. Als pacifist had hij in oorlogstijd ook dienst geweigerd.

Met die gegevens in het achterhoofd hadden we toch nog enige moeite om de uitleg van onze gids te volgen als ze het had over de “Denkwijze” van Robert Garcet.

In deze bombastische zaal zien we middenin vier cherubijnen die rug aan rug tegen elkaar leunen; Zo ondersteunen ze niet enkel het hele gebouw maar structureren ze ook heel de geschiedenis.

In de hoeken de vier ruiters van de Openbaring (koning Cyrus, Alexander de Grote, keizer Caesar-Augustus en keizer Constantijn).

Binnen, op de achtergrond zien we het “Beest van de Openbaring” met aan beide zijden twee geschriften in reliëf : een perkament en een groot boek. Links het boek van de oorlogen, aan de andere kant het geschreven Woord (de Blijde Boodschap).

Verder merken wij ook een kandelaar, geschilderd op de muur van de Opkomende Zon. Op de vier muren staat de uitdrukking van domheid tegenover de droom van het Eden uitgebeeld. Ook is een twee meter hoog houten boek, het 'Evangelie volgens Matteüs' te vinden.

Een héél zonderlinge voorstelling die volgens onze gids toch symbolisch en wiskundig wil overkomen. Alles aan Eben-Ezer is kwadratuur : zowel het principe als de redenering.

Ook de maten van de toren vestigen de aandacht op de historische cyclussen, allen symmetrisch, allen met een viervoudige zin. Eben-Ezer is een vierhoek, met vier torens, dat steunt op vier samengevoegde cherubijnen die ook op de zevende verdieping gereed staan om naar de ruimte te vliegen met hun uitgestrekte vleugels.

Langs een stenen wenteltrap (die ons terug doet denken aan de vroegere versterkte burchten) dweilen we elke verdieping af . Ze zijn gewijd aan een tentoonstelling van Garcets geologische vondsten, zijn persoonlijke geschiedenis en de geschiedenis van Eben-Ezer.

Uiteindelijk belanden we op het dakterras waar we konden genieten van een weids panorama der omliggende dorpjes en natuurlijk ook van de uit beton gegoten beelden, die telkens een van de gevleugelde cherubijnen voorstellen die de Apocalyps aankondigen: de Stier, de Mens (in de gedaante van een sfinx), de Leeuw en de Adelaar. Op de toren zien we ook een gebroken geweer.

Samenvattend had onze perfect Nederland sprekende Waalse gids het over een atmosfeer waar de symboliek van de werken, de ideeën, de realiteit van de arbeid en de charme van de omgeving zich met elkaar verweven

Gelukkig had ze toch nog genoeg zin voor humor om dit alles te relativieren en in een context te plaatsen van ongevaarlijke waanzin.

Een stevig drankje op het thuisfront (in de taverne van Hoeve Renwa te Horpmaal) maakte het gemakkelijker om dit alles door te spoelen.

Jos Schoefs.